

NOTAT

Overvåking og tiltak i Steinsdalselva etter rømming fra lokaliteten Raudøya

Lokalitet 30817 Raudøya driftes av Bjørøya AS og Midt Norsk Havbruk AS. Oppdrettselskapene oppdaget 30. november 2016 en større rift i en not ved lokaliteten, en hendelse som ble satt i sammenheng med AIS-registreringer som viste at et fartøy ikke tilhørende driften av lokaliteten hadde kollidert med matfiskanlegget. En opptelling av fisken i den skadde nota viste at det hadde rømt 10.800 oppdrettslaks med en snittvekt på 3,7 kg. Gjennom ordinært, pliktig gjenfangstfiske og utvidet gjenfangstplikt har oppdrettselskapet drevet fiske i sjøen, men dette fisket blir ikke omtalt i dette notatet.

I brev av 14.12.2016 pålegger Fiskeridirektoratet Bjørøya AS, utover utvidet gjenfangstplikt i sjøen, å iverksette overvåking i Steinsdalselva som ligger nært inntil rømmingslokaliteten. Dersom denne overvåkingen viste forekomst av rømt oppdrettslaks som med sannsynlighet kunne stamme fra lokaliteten Raudøya, skulle det gjøres en vurdering av utfiskingstiltak.

Bjørøya AS, ved Maruis Olsen, kontaktet Ferskvannsbiologen AS 15. desember med spørsmål om forslag og tilbud på overvåking og eventuelle tiltak i Steinsdalselva. Vi presenterte et forslag som ihht. vilkår i pålegget ble godkjent av Fiskeridirektoratet 19.12.2016.

Vårt overvåkingsforslag omfattet følgende;

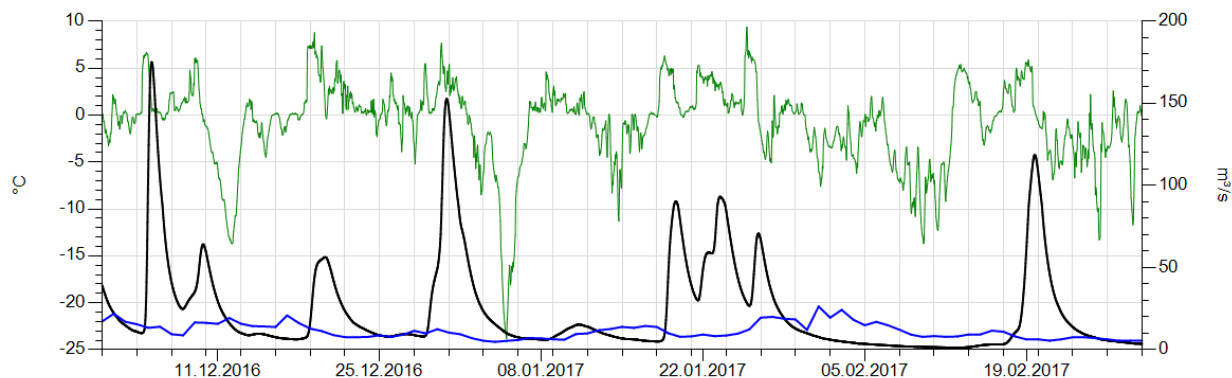
- Kontroll av elva med to personer i uke 51 (2016), på strekningen far Nordmelansfossen og til sjøen.
- Dersom sikten er tilfredsstillende gjennomføres ny kontroll ved drivtelling med 5 personer (dekker da hele elva).
- Dersom sikten i elva ikke gir tilfredsstillende resultater fra drivtelling, vil det inngås avtale med elveeierlaget om et rettet fiske etter oppdrettslaks med stang.

Resultater - overvåking

Ut fra en forventning om vanskelig forhold for drivtelling, ble det umiddelbart inngått en avtale med elveeierlaget om å starte et overvåkingsfiske med stang. Dette fisket kom i gang straks det forelå fisketillatelse fra Fylkesmannen (fisketillatelsen var gyldig for tidsrommet 20.12.2016-28.02.2017). Elveeierlaget engasjerte fire erfarne fiske, med godt kjennskap til elva, som utførte fisket ihht. våre anvisninger. Dvs. det ble fisket med sluk og flue uten mothaker, og eventuell fangst skulle kjøres varsomt, all handtering av antatt villaks skulle skje under vann og all antatt oppdrettslaks skulle avlives. Eventuell avlivet fisk skulle måles/veies og tas skjellprøver av. På grunn av gjentatte episoder med lave temperaturer og tilfrysing av elva, fulgt av regn og flom (**figur 1**), ble det av praktiske grunner kun fisket i nedre del (tidevannspåvirket del) av elva. Fremt til slutten av februar ble det til sammen fisket 117 timer med stang. Dette fisket ga ingen fangst av verken villaks eller rømt oppdrettslaks. Basert på overvåkingsfisket med stang var det ingen indikasjoner at fisk fra rømmingen fra lokaliteten Raudøya søkte mot Steinsdalselva, og dermed trolig ikke til andre elver i regionen.

Adresse	Telefon	E-post	Konto nr.	Org.nr.
Post boks 127 8411 Lødingen	75 91 64 22 91 10 94 59	Oyvind@Ferskvannsbiologen.net www.ferskvannsbiologen.net	4760 1912100	995 224 755

I uke 51 medførte mye nedbør til at vannføringen i elva steg til om lag 50 m³/s (**figur 1**), og basert på erfaring fra Steinsdalselva og andre elver i regionen ble det ikke vurdert som hensiktsmessig å gjennomføre den planlagte kontrollen ved drivtelling i uke 51. En kraftig kuldeperiode på ny-året medførte at hele elva frøs igjen, og elva var da ikke mulig å kontrollere ved drivtelling. Gjennom hele januar og februar vekslet forholdene i elva mellom flom og rask tilfrysing. Vi fant det første vinduet til å gjøre et forsøk på drivtelling 8. februar, men til tross for relativt lav vannføring var sikten i elva ikke tilstrekkelig til å gjennomføre drivtelling. I tillegg var det kun noen små områder helt øverst i elva som ikke var fryst til. Basert på de foreløpige resultatene fra overvåkingsfiske med stang ble det ikke prioritert å gjøre nye forsøk på drivtelling. Ut fra vannføringskurve og temperaturforhold var det heller ingen perioder videre ut i februar som tillot nye forsøk på drivtelling.

Figur 1 Målt vannføring på målestasjonen Øyungen (138.1.0) i tidsrommet etter rømmingen fra lokaliteten Raudøya. Målestasjonen Øyungen ligger i et tilgrensende nedbørsfelt, og antas å beskrive vannføring og temperaturforhold i Steinsdalen. Den sorte kurven viser vannføring, den blå viser 75-percentil vannføring og den grønne kurven viser lufttemperatur.

Konklusjon

Det var ikke mulig å gjennomføre den planlagte overvåking med drivtelling på grunn av en vedvarende veksling mellom flom og tilfrysing av elva. Det ble iverksatt et overvåkingsfiske med stang, som til tross for en betydelig fiskeinnsats, ikke ga fangst av verken oppdrettslaks eller villaks. Dette indikerer trolig at det ikke var store antall av fisken som rømte fra lokaliteten Raudøya som søkte mot Steinsdalselva. Manglende fangst ved stangfiske må imidlertid ses i sammenheng med lave vanntemperaturer, og det kan ikke utelukkes at laksen i elva har liten eller ingen bitevillighet.

Hensikten med å pålegge overvåking og spesielt uttak i en periode av året der rømt oppdrettslaks med liten sannsynlighet påvirker villaksen i elva ligger i muligheten til å gjenange mest mulig av den rømte oppdrettslaksen. Fisken som rømte fra lokaliteten Raudøya hadde en gjennomsnittsvekt på 3,7 kg, og det er dermed sannsynlig at andelen av kjønnsmoden fisk var svært lav (< 1%). I utgangspunktet skal det ikke forventes at umoden fisk i stort omfang søker mot elvene, og det er derfor ikke et uventet resultat at det ikke ble fanget oppdrettslaks i Steinsdalselva i perioden desember-februar.

For Ferskvannsbiologen AS

Øyvind Kanstad Hanssen